

"VANDUO- GYVENIMO ATSPINDYS"
ATVIRAS PROJEKTO KONKURSAS PANEVĖŽIO MIESTO
SENVAGĖ IR SKAISTAKALNIO PARKŲ SU PRIEIGOMIS
KOMPLEKSINIS SUTVARKYMAS

170202

*Meilė - tai du sujungti delnai. Ir gurkšnis vandens juose:
gyvenimas.*

J. Marcinkevičius

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

"VANDUO - GYVENIMO ATSPINDYS"

**ATVIRAS PROJEKTO KONKURSAS PANEVĖŽIO MIESTO
SENVAGĖ IR SKAISTAKALNIO PARKŲ SU PRIEIGOMIS
KOMPLEKSINIS SUTVARKYMAS**

170202

Objektas: Panevėžio miesto Senvagės ir Skaistakalnio parkų su prieigomis kompleksinio sutvarkymo projektiniai pasiūlymai (toliau - projektas).

Adresas: miesto centro ir Nevėžio upės per Panevėžio miestą pakrančių teritorijoje (~ 42 ha).

Statybos rūšis: Naujo statinio statyba

Statinio kategorija: Ypatingas statinys

Tikslas: apjungiant svarbiausius gamtos, kultūros, architektūros, paveldo viešuosius objektus ir juos tinkamai sutvarkant sukurti ekonomiškai, kultūriškai, estetiškai patrauklią miesto viešąją aplinką.

Projekto etapas: Priešprojektiniai pasiūlymai

Užsakovas: Panevėžio miesto savivaldybė

Projektuotojas: 170202

PAGRINDINIAI TERITORIJOS IR STATINIŲ BENDRIEJI DUOMENYS			ETAPIŠ KUMAS
1. Tvarkoma teritorija			
1.1. Senvagės parkas	42 000	m2	
1.2. Skaistakalnio parkas (su J. Čerkeso-Besparnio sodyba)	10 000	m2	
1.3. Čerkeso -Besparnio sodyba (Skaistakalnio parke)	32 000, Tame tarpe 12 300	m2 m2	
2. Senvagės parke inžineriniai statiniai			
2.1. Amfiteatras miesto renginiams (galima komercija)	2 410	m2	I
2.2. Viadukas- "Apžvalgos aikštelė- širdelė"			I
2.1.1. Bendrasis plotas	776	m2	
2.2.2. Aukštingumas	6.6	m	
2.3. Medinė terasa/ takas (D=4.5 m) tvenkinyje			I
2.3.1. Ilgis	360	M	
2.3.2. Bendras plotas	1 624	m2	
2.4. Perkeltų skulptūrų aikštelės	4	vnt	I
2.5. Apželdinimas drėgnų teritorijų ilgametėmis žydinčiomis gėlėmis	6 432	m2	I
2.6. Sodinami nauji medeliai palei takus	30	vnt	
2.7. Medinė terasa/ takas (D=4.5 m) Nevėžio upės pakrantėje			II
2.7.1. ilgis	414	m'	
2.7.1. Bendras plotas	1 863	m2	
2.8. Medinės terasos/ tako poilsio aikštelės	3	vnt	II
2.9. Medžio elementų atitvara aplink esamą statinį	76	M'	II
2.10. Apželdinimas drėgnų teritorijų ilgametėmis žydinčiomis gėlėmis	3 776	m2	II
2.11. Amfiteatras miesto renginiams (galima komercija)	1 516	m2	II
3. Skaistakalnio parke inžineriniai statiniai			I

3.1. Viadukas "Apžvalgos ratas"			I
3.1.1. Bendras plotas	1 527	m ²	
3.1.2. aukštingumas	7.5	m	
3.2. Amfiteatras su aikšte (galima komercija)	3 400	m ²	I
3.3. Medinė terasa/ takas pakrantėje (D=4.5 m)			I
3.3.1. Ilgis	130	m'	
3.3.2. Bendras plotas	585	m ²	
3.4. Remontuojamas pėsčiųjų tiltelis- užtvanka	24	m ²	I
3.5. Jgilintas lieptas tvenkinyje	130	m ²	I
3.6. Teritorijos dalies apželdinimas pažintiniais augalais	17 000	m ²	I
3.7. Dulksnos fontanas dauboje (akmens riedulių aikštelė)	1	vnt	I
3.8. Aukuro vieta	1	vnt	I
3.9. Skulptūrų aikštelės	4	vnt	II
3.10. Specialaus teritorijos teminio LED bei lazerinio apšvietimo įrengimas (galima komercija)	22 250	m ²	II
3.11. Skulptūrų aikštelės (teminės)	4	vnt	II
3.12. Medinis paviljonas	80	m ²	II
3.13. Medinės terasos/ tako poilsio aikštelės	3	vnt	II
3.14. Medinė terasa/ takas Nevėžio upės pakrantėje (D=4.5 m)			II
3.14.1. Ilgis	852	m'	
3.14.2. plotas	3 834	m ²	
3.15. Betoninės prieplaukos baidarininkam/žvejam (galima komercija)	2	vnt	II
3.16. Rekonstruojamas pėsčiųjų tiltelis	230	m ²	II
3.17. Apželdinimas drėgnų teritorijų ilgametėmis žydinčiomis gėlėmis	6 312	m ²	II
3.18. Sodinami nauji medeliai palei takus	60	vnt	I
3.19. Nauji vartai į esamą keramikos galeriją (galima komercija)	1	vnt	II

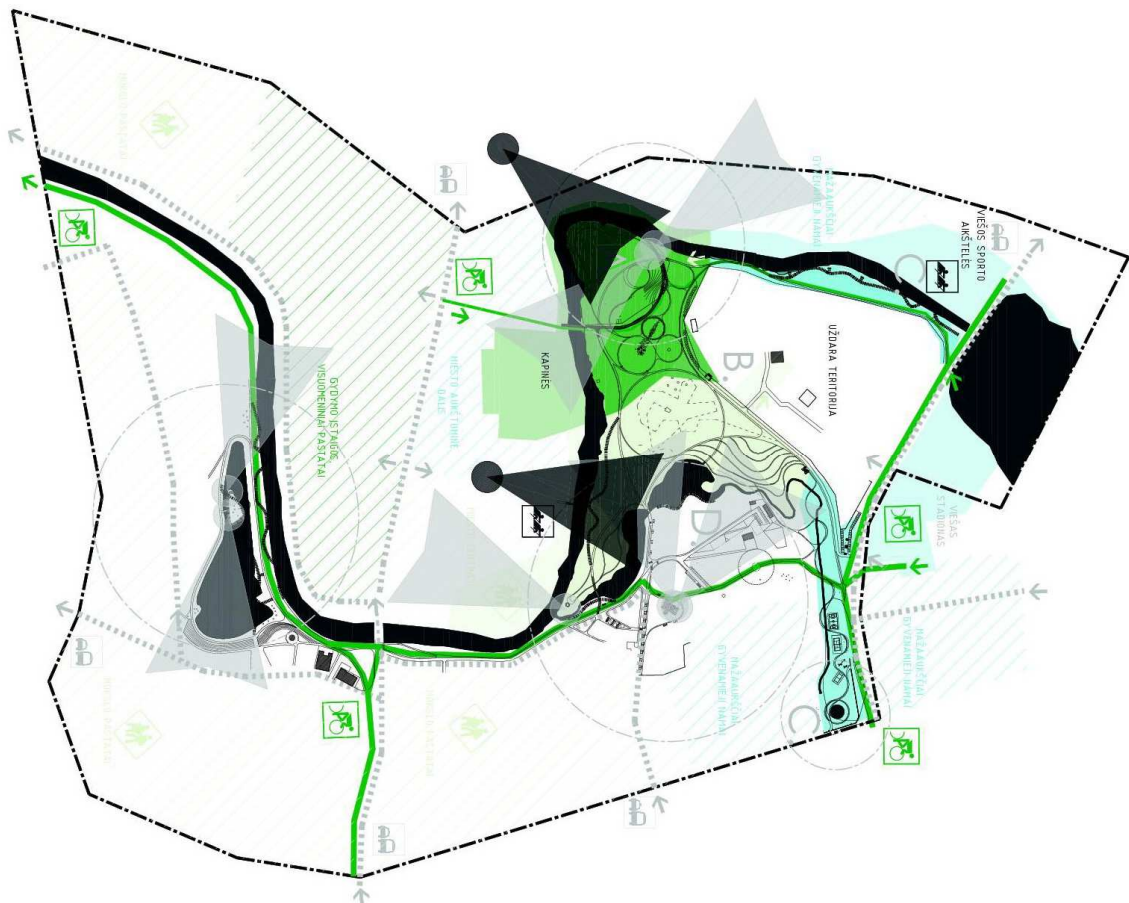
3.20. Skulptūros "Laisvės dainos" pjedestalas- fontanas	142	m2	II
3.21. Vaikų žaidimo aikštelė	685	m2	II
3.22. Sporto aikštelės (galima komercija)	1 860	m2	II
3.23. Sodo atkūrimas vaismedžių augalais	3 230	m2	I
3.24. Nauja žaidimų parko teritorija (galima komercija)	3 540	m2	I
4. Skaistakalnio parke laikini/ sezoniniai pastatai			
4.1. Lauko kavinės (konteineris) (galima komercija)	1	Vnt	I
4.1.1. Plotas	25	m2	
4.1.2. aukštingumas	3	m	
4.2. Lauko kavinė su persirengimo patalpomis/ WC bei medine terasa (galima komercija)	1	Vnt	I
4.2.1. Plotas	185	m2	
4.2.2. aukštingumas	4.3	m	
4.3. Lauko infoterminalas/kasa (galima komercija)	1	Vnt	I
4.3.1. Plotas	25	m2	
4.3.2. aukštingumas	3	m	
4.4. Viešasis WC	2	Vnt	II
4.4.1. Plotas	50	m2	
4.4.2. aukštingumas	3	m	
4.5. "Žalioji klasė" (rekreacinis statinys)	1	vnt	II
4.6. Kavinė „Cafe box“'as"-mobilus statinys su lauko terasa	30	m ²	
4.6.1. Užstatymo plotas	3	m	
4.6.2. Pastato aukštingumas			
5. Skaistakalnio parke ypatingi inžineriniai statiniai			
5.1. Apžvalgos bokštas			I
5.1.1. aukštingumas	18 (6a)	M	
5.1.2. Bendras plotas	56	M2	
5.1.3. Tūris	1008	m ³	

6. Skaistakalnio parke ypatingi pastatai			I
6.1. Pastas-Dirbtuvės po rekonstrukcijos pakeičiant paskirtį 7.10. kultūros paskirties pastatą			
6.1.1. Užstatymo plotas	Esamas	m ²	
6.1.2. Aukštingumas	Esamas	M	
6.1.3. bendrasis plotas po rekonstrukcijos	160.60	m ²	
6.2. Buvusioje sodybos statinių (pamatų) vietoje numatoma: Pastas-Dirbtuvės 7.4. paslaugų paskirties pastatais			II
6.2.1. Užstatymo plotas	Esamas (190)	m ²	
6.2.2. Aukštingumas	6 (1+mans.)	M	
6.2.3. Bendras plotas	250	m ²	
6.3. Buvusioje sodybos (pamatų) statinių vietoje numatoma: Poilsio paskirties pastatas 7.13			
6.3.1. Užstatymo plotas	Esamas (80)	m ²	
6.3.2. aukštingumas: 1+mans	6 (1+mans.)	M	
6.3.3. Bastato bendras plotas	110	m ²	
6.4. Galerija (jleista į šlaitą) 7.10. kultūros paskirties pastatas			
6.4.1. Užstatymo plotas	1200	m ²	
6.4.2. aukštingumas	6 (1 a)	m	
6.4.3. bendras plotas	~1080	m ²	

Planuojamos teritorijos plotas yra apie 42 ha ploto.
Projektas apima šias zonas:

1. Senvagės parkas (apie 10 ha ploto);
2. Skaistakalnio parkas (apie 32 ha ploto su J. Čerkeso-Besparnio sodyba);
3. J. Čerkeso -Besparnio sodyba (1,23 ha ploto Skaistakalnio parke).

Teritorija, kuriame numatytas parko sutvarkymas, Panevėžio miesto centrinė dalis, Nevėžio upė su išraiškinga kilpa, todėl svarbu atspindėti miestovaizdžio specifiką, esamą užstatymą, įvairių objektų struktūrą ir svarbą, transporto jungtis ir t. t. Panevėžio miesto centrinės dalies atžvilgiu.

Teritorijos nagrinėjimo schema

PROJEKTINIS PASIŪLYMAS

Projektuojama teritorija turi aiškius centrus: Senvagės parko dalis, esamos estrados teritorija ir J. Čerkeso - Besparnio sodyba (atkuriama centro svarba), pastarieji du centrai išsidėstę Skaistakalnio kalvose. Tarp šių centrų,

Nemėžio kilpoje, įsikūrus Panevėžio senamiestis, su lankomais objektais. Senamiestis išsidėstęs aukštajame Nevėžio kilpos krante.

Skaistakalnio parko šiaurinėje, rytinėje bei vakarinėje (senamiesčio) pusėje dominuoja mažaaukščių gyvenamųjų namų užstatymas. Pietvakariuose, Skaistakalnio parko prieigose, atsiranda mokslo paskirties pastatų su daugiabučiais gyvenamaisiais namais, prekybos centru. Senvagės parkas yra apsuptas visuomeninių mokslo, gydymo pastatų teritorijomis.

Senvagės parkas visuomet buvo laikomas romantiškiausia Panevėžio miesto bei aktyviai lankoma dalimi. Ši parko dalis yra funkciškai nedaloma, paliekama teritorija pasivaikšiojimams ir miesto renginiams. Nostalgiskai prisimenant didelius miesto renginius, Senvagės prieigose siūloma suformuoti amfiteatrą, terasuojant žalios vejos plotus, šlaitus formuojant betono sienutėmis, patogiomis atsisėsti renginių metu. Taip sukuriama ryškesnė parko grafika.

Romantikų mėgiama salelę planuojama atgaivinti inžineriniu statiniu, simbolizuojančiu širdies kelią. Statinys turi atlikti apžvalgos aikštelės funkciją, tapti miesto mėgiamu akcentu. Formuojant tapybiškai estetinį vaizdą, iki šio statinio projektuojama medžio terasa, kuri iš dalies tęstųsi ne tik pakrantėje, bet ir virš vandens, ir kurios abiejose pusėse galėtų augti ilgamečiai, drėgnoms teritorijoms būdingi, žydintys želdiniai.

Visas esamas parke skulptūras siūloma grupuoti į nedaugiau 4 zonas, eksponuojant menininkų darbus tam tikrose suformuotose aikštelėse.

Parko prieigą, jungtyje su J. Basanavičiaus gatve, siūloma koreguoti, pagrindinį taką nukreipiant iš Elektros gatvės. Dalį teritorijos, prieš jundrią J. Basanavičiaus gatvę, numatoma apspodinti želdiniais. Taip pat siūloma naikinti netvarkingą takų tinklą aplink esamus pastatus, pačius pastatus vizualiai apribojant nuo parko, medžių eilėmis.

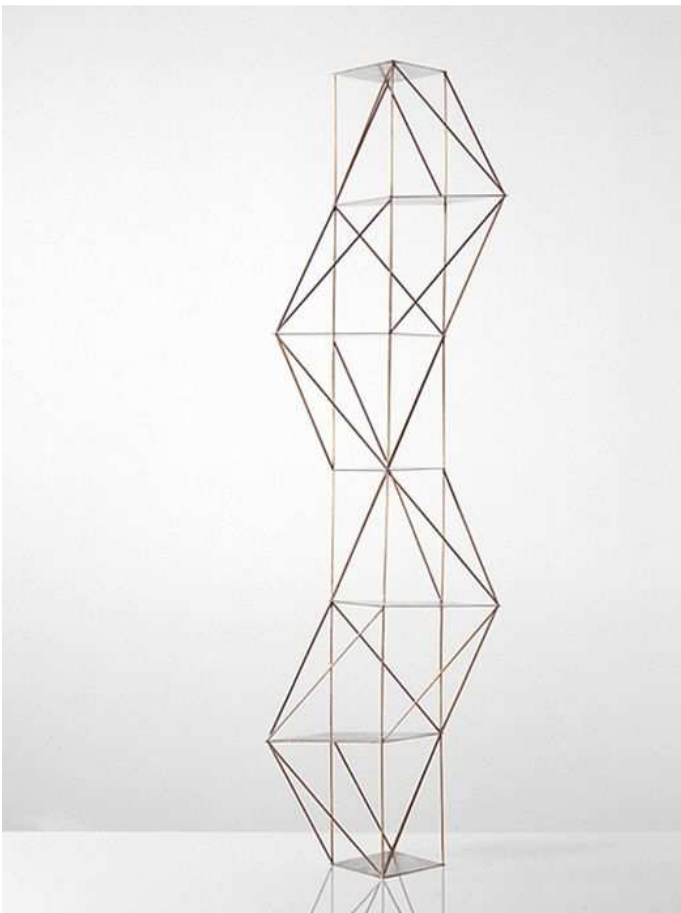
Pagrindinė pėsčiųjų bei dviratininkų Senvagės jungtis su Skaistakalniu formuojama per J. Basanavičiaus gatvės patiltę, Takas apauginamas medžių eilėmis, pabrėžiant parkų jungtį. Senvagės Nevėžio pakrantėje esamą taką numatoma pratęsti medine terasa, kur miestiečiai galėtų ilsėtis nuo miesto šurmulio, prie upės.

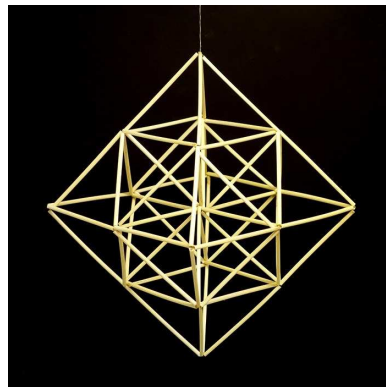
Skaistakalnio vertikali ašis sutampa su Staniūnų gatvės kryptimi. Automobilių patekimas prie Skaistakalnio parko statinių, parkavimo aikštelių prie J. Čerkeso-Besparnio sodybos bei apžvalgos bokšto lankytojams, numatytas iš Staniūnų gatvės.

Čia pat, Skaistakalnio kalvoje, netoli J. Čerkeso-Besparnio sodybos, projektuojamas apžvalgos bokštas. Pasirinkta bokšto architektūra atitinka vieno seniausių žmonijos liaudies amatų- kabančių sodų principus. Konstrukcija atvirai ekponuojama- sudaryta šešiakampių narelių junginiais.

"Sodai įkūnija žemę ir dangų, tai visatos modelis, pasaulio medis, darnos ir harmonijos simbolis. <...> teisingai padarytas sodas savo energiją skleidžia iki 500 metrų. Energetinis laukas priklauso nuo dydžio ir tikslumo. O besisukantis sodas gamina ir atiduoda dar daugiau energijos".

Bokšto principinė fasadinė konstrukcija

Bokšto principinė planinė konstrukcija

Atsižvelgiant į dominuojantį aplink parkus užstatymą, kuriamos Skaistakalnio parko funkcinės zonos, formuojant urbanistinę darną su miestu bei vystant parkų mintį.

Iš senamiesčio numatomas traukos centras- Šiaurinė parko dalis- esamos estrados teritorija. Joje esamas pėsčiųjų tiltas pratęsiamas viaduku- apžvalgos ratu, susiliejančiu su esama natūralia kalvele. Apžvalgos ratas išsilenkia Nevėžio upės lygiagrete, orientuojant žiūrovą parko-upės kryptimi, kur užstatomos teritorijos yra mažiausiai. Salyčio vietoje su kalva, numatomas patekimas ant amfiteatro, kuris formuojamas analogiškas Senvagės amfiteatru. Kitas jėjimas nuo apžvalgos tako projektuojamas ant medinės kavinės terasos. Šis patekimas suformuotas taip, kad juo galėtų nusileisti į parką ŽN, dviratinkas ar tėvai su vaiko vežimėliu.

Viadukas yra riba su renginių zona ir išraiškingo reljefo parko dalimi, kurioje numatomas teminio parko įkūrimas, projektuojant ateityje šviesų ir garsų parką, numatant baltų tikėjimo edukacines programas ir pan. Ši užveaduko dalis, tarsi senųjų Panevėžio kapinių tūša, simbolizuojanti paslaptį, sakralinę gyvenimo pusę.

Labai svarbi yra pažintinė, mokymosi tikslams skirta parko dalis, užimanti didžiąją dalį parko ploto. Ši dalis numatoma "laisvesnė", rami. Joje gali būti be edukacinių programų bei erdvių, įvairių miško skulptūrų, medžio tapybos darbų eksponavimas, laisvas pasivaikšiojimas augalų pažintinėmis erdvėmis, Žagienio upelio tvenkinių slėniu. Ši parko dalis simoblizuoja žinias, išmintį, gyvenimo brandą.

Aplinkinių gyventojų bei svečių aktyvaus laisvalaikio poreikiui skiriama parko dalis tęsiasi palei J. Biliūno gatvę, nuo "Laisvės dainos" skulptūros, abipus Žagienio upelio. Čia formuojama antra parko prieiga su naujomis parkavimo vietomis, pravažiavimu iki Šiaurinės parko dalies (estrados, skirtos miesto renginiams). Upelio pakrantėse įrengiamos sporto, vaikų aikštės, perkeliamas esamas miško atrakcionų parkas nuo tvenkinių.

Tuo pačiu principu numatomas parko jungties sutvarkymas ties mariomis (J. Biliūno g. Užtvanka). Kitapus upės ir abipus marių, formuojasi sporto aikštynai, ateityje čia galėtų būti sportininkų lankomiausia miesto dalis, tad pakrantė galėtų būti aktyvinama vandens sporto renginiais, projektuojama medinė terasa Nemėžio krante su poilsio zonomis.

Teritorijoje Žagienio upelis baigiasi pralaida po keliu. Norint atkurti "Laisvės dainos" skulptūros susidomėjimą, siūloma įrengti naują skulptūros pjedestalą, numatant grindinio fontanus. Skulptūra taps tarsi ištrykšęs upelis šaltiniu- simboizluojantis gyvenimo džiaugsmą, laisvę bei vaikystę.

Horizontali Skaistakalnio ašis kerta J. Čerkeso- Besparnio sodybos teritoriją ir jungia Sanvagės parką su J. Biliūno gatve parko Rytuose. Ši ašis bus aktyvi pėsčiųjų- dviračių srautais.

Skaistakalnio parko sudėtyje, parko centre, esanti J. Čerkeso - Besparnio sodyba (1,2300 ha) įrašyta į vietinį kultūros paveldo registrą kaip turinti architektūrinę, istorinę ir kultūrinę vertę. Sodyba yra pagrindinis parko akcentas ir kuriamas kaip miesto kultūros taškas.

Tad pastate išlaikoma vidaus plati erdvė- konferencijų, renginių salei su informaciniu centru. Atvykstančių menininkų darbo studijas su gyvenamosiomis patalpomis numatoma įrengti kituose pastatuose, buvusių pamatų vietoje. O projektuojamas galerijos pastatas, buvusio sodo vietoje, laikomas meno darbų sodu- erdvi vientisa patalpa, patogi ekspozicijai reikalingų erdvių formavimui mobiliomis pertvaromis.

Benroje kompozicijoje pagalbiniai pastatai vizualiai niveluojami su aplinka, dalinai juos apželdinant. O esamo sodybos pastato rekonstrukcijos sprendiniais išsaugomas, pabrėžiamas bei vizualiai išryškinamas autentiškumas, neužgožiant pastato architektūros naujų pagalbinių pastatų kompozicija.

Atkuriama esamo sodybos pastato stogo konfiguracija eksponuojant medinės stogo konstrukcijas lubose, stogą modernizuojant į atvirą apžvalgos platformą lankytojams. Siekiant išsaugoti istorinę vientisą pastato formą, numatomas keltuvas be kabinos.

Išsaugomos sodybos pastato laiko pažymėtos sienos, jas konservuojant, ir pagyvinami fasadai moderniais fasadiniais sprendiniais- įvedami baltos skardos architekūriniai elementai/angokraščiai/ karnizai, parenkamas balto akmens cokolis, kuris vizualiai fasadus "pakelia" nuo žemės paviršiaus, tarsi pastatas sklandytų ore. Aplink pastatą projektuojamas sekus vandens paviršius, taip ne tik "marginamos" sienos vandens atšvaitais, bet ir atspindimas dangus žemėje, kaip praeitis dabartyje.